

МОДЕЛЬ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ТОВАРУ

Ефективне управління виробничою технологією як товаром, на тлі динамічного розвитку світового технологічного ринку, передбачає урахування потреб потенційних споживачів ще на стадії появи її ідеї.

Для організації-споживача виробнича технологія є:

- способом вирішення проблеми виробника, зв'язуючою ланкою між вхідними ресурсами та необхідним вихідним результатом (за суттю);
- сукупністю процесів, або процесом (за формою існування);
- способом створення вартості та доданої вартості через те, що визначає шляхи та умови трансформації сировини у продукт (з економічної точки зору);
- принципом, що визначає порядок і сполучення виробничих (основних та допоміжних) й інших процесів (із управлінської точки зору).

Означена сутність та властивості технології [1] відрізняють її від звичайного товару. Виробнича технологія, як товар, має задовольняти певну потребу, вирішувати певні задачі споживача, тому першим рівнем моделі технології як товару є ідея задоволення споживчої потреби.

Технологія є процесом (сукупністю процесів), і, водночас, реалізується на матеріальних компонентах. Перша та друга складові значно відрізняються одна від одної – вони мають утворити два різних рівні. При впровадженні ці рівні потребуватимуть окремого комплексу заходів кожний.

Першочерговою за часом появи є сукупність процесів, що формують конкретну технологію. Принципово, технологія може існувати і без фізичної реалізації, у вигляді лише інтелектуального продукту. Отже, другий рівень технології – це логічний спосіб її реалізації.

Якщо технологія впроваджується у виробництво, вона реалізується на наступному рівні – за допомогою сукупності матеріальних засобів (обладнання, інструменти тощо). Третій рівень моделі – це фізичний рівень її реалізації в процесі її експлуатації.

Матеріальні засоби, що реалізують технологію, певним чином пов'язані та узгоджені між собою. Крім того, впровадження технології на підприємстві зачіпає низку питань: узгодження виробничих та управлінських процесів, кадрового, ресурсного забезпечення, вимог до вхідних потоків (інформація, сировина тощо) та показників вихідної продукції. Впровадження технології – це створення цілої системи заходів та процесів в межах підприємства. Четвертим рівнем є організаційний спосіб реалізації технології.

Означені рівні не є достатніми для опису технології. Існує ще одна особливість, яка впливає на технологічний обмін.

Ринок технологій є специфічним з огляду на те, що товар потребує особливого захисту через свою нематеріальну природу та здатність до копіювання. В правовому розрізі технологія є «синтетичним» утворенням [2, 3] і може складатись із різних об'єктів права інтелектуальної власності: винаходів, корисних моделей, ноу-хау, патентованих процесів або інших патентованих результатів науково-прикладних, наукових досліджень, торговельних марок. Технологічне обладнання, промислові зразки, об'єкти авторського права – також складові технології. Отже, п'ятим рівнем є правовий спосіб її реалізації.

Наведені міркування можна узагальнити переліком п'яти критичних складових технології як товару:

- 1) ідею як принцип вирішення споживчої проблеми;
- 2) технологічний процес, а саме сукупність та послідовність операцій, що характеризуються власним складом та структурою, і мають бути узгоджені із іншими процесами на підприємстві;
- 3) фізичну базу реалізації, включаючи вимоги до сировини, показники робочих процесів, вимоги до продукції тощо. Питання не є простим з огляду на різну технологічну оснащеність галузей та підприємств, що можуть належати навіть до різних технологічних укладів.
- 4) організаційний процес впровадження, створення системи взаємопов'язаних заходів та процесів в межах організації-користувача;
- 5) правовий спосіб реалізації, сукупність об'єктів інтелектуальної власності.

Відповідно, модель технології як товару, матиме *п'ять рівнів*: 1) ідея задоволення потреби; 2) логічний спосіб реалізації; 3) фізичний спосіб реалізації; 4) організаційний спосіб реалізації; 5) правовий спосіб реалізації.

1. Царьова Т.О. Технологія як товар: маркетингові аспекти / Т.О. Царьова // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2010 (7). – С. 202-206.

2. Цибульов П.М. Управління інтелектуальною власністю : монографія / Цибульов П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю., за ред. П.М. Цибульова. – К. : «К. І. С.», 2005. – 448 с.

3. Оценка и выбор технологии. По материалам организации по промышленному развитию ООН (ЮНИДО) [Електронний ресурс] // Российский портал международной сети «Бизнес-офис для субъектов инновационно-технологической деятельности». – 2006. – Режим доступу: http://it4b.icsti.su/1000ventures/a/technology_transfer/tech_e_valluate_select_byunido.html.

Царьова, Т.О. Модель технології як товару [Текст] / Т.О. Царьова // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. - Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. - С. 287-288.